

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Höjt bostadstillägg till pensionärer och höjt minimibelopp vid fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen

Innehåll

1	Inledning	3
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	5
2.2	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).....	7
3	Överväganden och förslag	9
3.1	Förslag om höjt bostadstillägg.....	9
3.2	Förslag om höjt minimibelopp vid fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen	11
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	13
5	Konsekvenser	15
5.1	Konsekvenser för individer	15
5.2	Konsekvenser för staten	16
5.3	Konsekvenser för kommunerna.....	16
5.4	Konsekvenser för Pensionsmyndigheten	16
5.5	Konsekvenser för jämställdheten.....	17
5.6	Övriga konsekvenser	17
6	Författningskommentar	19
6.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	19

6.2	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	20

1 Inledning

Riksdagen har i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 11) beslutat att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer ska ökas med 375 miljoner kronor jämfört med vad som föreslås i budgetpropositionen. Förändringen avser en höjning av konsumtionsstödet inom bostadstillägget. Utöver den av regeringen föreslagna höjningen från och med den 1 januari 2022 ska bostadstillägget höjas med 200 kronor i månaden för ogifta och 100 kronor i månaden för gifta från och med 1 augusti 2022 (bet. 2021/22:SfU2 s. 19, rskr. 2021/22:104).

I denna promemoria föreslås att konsumtionsstödet inom bostadstillägget ska höjas med 200 kronor i månaden för ogifta och 100 kronor i månaden för gifta från och med 1 augusti 2022.

För att de pensionärer som betalar avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) också ska få ta del av höjningen föreslås i denna promemoria också att det minimibelopp som används vid fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen höjs.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 22 a § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

102 kap.
22 a §¹

Från och med den månad en försäkrad fyller 65 år beaktas vid beräkning av bostadstillägg hela bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 3 000 kronor för den som är ogift och 1 500 kronor för den som är gift.

Om bostadskostnaden överstiger de belopp som anges i första stycket beaktas 90 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift. Därutöver beaktas 70 procent av bostadskostnaden per månad mellan 5 001 kronor och 7 000 kronor för den som är ogift och mellan 2 501 kronor och 3 500 kronor för den som är gift. Vidare beaktas 50 procent av bostadskostnaden per månad mellan 7 001 kronor och 7 500 kronor för den som är ogift och mellan 3 501 kronor och 3 750 kronor för den som är gift.

För var och en av makar ska bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

¹ Senaste lydelse 2021:1244.

Ett belopp om 540 kronor för den som är ogift och 270 kronor för den som är gift ska läggas till den bostadskostnad som har beaktats enligt första–tredje styckena och 23 §.

Ett belopp om 740 kronor för den som är ogift och 370 kronor för den som är gift ska läggas till den bostadskostnad som har beaktats enligt första–tredje styckena och 23 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

7 §¹

Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet. För sådan boendekostnad som anges i 5 § ska dock inget förbehåll göras.

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av

1. 1,4044 prisbasbelopp för ensamstående, eller

2. 1,1694 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av

1. 1,4541 prisbasbelopp för ensamstående, eller

2. 1,1942 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet enligt första stycket ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

¹ Senaste lydelse 2021:1314.

3 Överväganden och förslag

3.1 Förslag om höjt bostadstillägg

Förslag: Konsumtionsstödet i bostadstillägget ska höjas med 200 kronor från 540 kronor till 740 kronor för den som är ogift och med 100 kronor från 270 kronor till 370 kronor för den som är gift.

Skälen för förslaget: Bostadstillägg till pensionärer regleras i 100–103 kap. socialförsäkringsbalken. Bostadstillägg till ålderspensionärer lämnas med 100 procent av bostadskostnaden upp till 3 000 kronor, 90 procent av bostadskostnaden mellan 3 001 och 5 000 kronor, 70 procent av bostadskostnaden mellan 5 001 och 7 000 kronor och 50 procent av bostadskostnaden mellan 7 001 och 7 500 kronor. Hälften av beloppen gäller för gifta. I bostadstillägget till ålderspensionärer finns även ett så kallat konsumtionsstöd som är 540 kronor per månad för ogifta och 270 kronor per månad för gifta.

Riksdagen har i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 11) beslutat att anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer ska ökas med 375 miljoner kronor jämfört med vad som föreslås i budgetpropositionen. Förändringen avser konsumtionsstödet inom bostadstillägget. Bostadstillägget ska, utöver den av regeringen föreslagna höjningen från och med den 1 januari 2022, höjas med 200 kronor i månaden för ogifta och 100 kronor i månaden för gifta från och med 1 augusti 2022 (bet. 2021/22:SfU2 s. 19, rskr. 2021/22:104).

I denna promemoria föreslås därför att konsumtionsstödet höjs med 200 kronor för ogifta och 100 kronor för gifta. Det medför att konsumtionsstödet höjs från 540 kronor per månad till 740 kronor per månad för ogifta. För gifta höjs konsumtionsstödet från 270 kronor per månad till 370 kronor per månad.

För att höjningen inte ska neutraliseras och medföra negativa konsekvenser för enskilda anges i socialförsäkringsutskottets betänkande att utskottet utgår från att motsvarande konsekvensändringar som föreslogs i budgetpropositionen (socialförsäkringsbalken och socialtjänstlagen [2001:453]) även görs i samband med den ytterligare höjningen, som föreslås gälla från och med den 1 augusti 2022 (bet. 2021/22:SfU2 s. 19).

De konsekvensändringar som gjordes i budgetpropositionen och som utskottet hänvisar till är höjningen av den skäligen levnadsnivån inom äldreomsörjningsstödet och det särskilda bostadstillägget samt höjningen av det minimibelopp som används vid fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen.

När den skäligen levnadsnivån höjs medför det att äldreomsörjningsstödet blir högre, vilket innebär att respektavståndet mellan garantipension och äldreomsörjningsstöd, dvs. skillnaden mellan garantipension och äldreomsörjningsstöd, minskar. Vid en höjning av bostadstillägget för pensionärer behöver man därför överväga lämpligheten i att göra denna följdändring. Den skäligen levnadsnivån höjdes den 1 januari 2022, med motsvarande 200 kronor för ogifta och 100 kronor för gifta. Det medförde att respektavståndet minskade. För att inte ytterligare påverka respektavståndet bör därför motsvarande höjning av den skäligen levnadsnivån nu inte göras. Det medför att personer som har bostadstillägg och samtidigt har äldreomsörjningsstöd inte får del av höjningen, dvs. höjningen neutraliseras (respektavståndet bibehålls). Det kan i sammanhanget konstateras att riksdagen inte har avsatt några medel för att göra motsvarande höjning av den skäligen levnadsnivån inom äldreomsörjningsstödet och det särskilda bostadstillägget som gjordes i budgetpropositionen för 2022.

För att fler ska få del av höjningen av bostadstillägget bör däremot motsvarande konsekvensändringar som gjorts i budgetpropositionen 2022 i fråga om socialtjänstlagens bestämmelser om avgifter för socialtjänstinsatser göras. Denna fråga behandlas i nästa avsnitt.

3.2 Förslag om höjt minimibelopp vid fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen

Förslag: Det minimibelopp som används för att fastställa avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen ska höjas med motsvarande 200 kronor per månad för ensamstående och med motsvarande 100 kronor per månad för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Skälen för förslaget: För att stärka den ekonomiska situationen för den grupp pensionärer som med hänsyn till inkomster och bostadskostnader har små ekonomiska marginaler föreslås i avsnitt 3.1 en höjning av bostadstillägget. Det förslaget innebär att konsumtionsstödet i bostadstillägget höjs med 200 kronor per månad för ogifta och med 100 kronor per månad för gifta.

I 8 kap. socialtjänstlagen finns vissa bestämmelser om vilka avgifter som en kommun får ta ut för insatser inom socialtjänstens område. Ett högkostnadsskydd gäller för hemtjänst, dagverksamhet och avgifter för kommunal hälso- och sjukvård samt för bostad i sådant särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen (8 kap. 5 § socialtjänstlagen). I 8 kap. 7 § socialtjänstlagen anges också ett förbehållsbelopp, som den enskilde som betalar avgift alltid ska ha rätt att förbehålla sig av sina egna medel. Beloppet ska täcka den enskildes levnadskostnader, förutom boendekostnaden. Den enskildes förbehållsbelopp utgörs av summan av den enskildes s.k. minimibelopp och dennes boendekostnad. Minimibeloppet per månad är enligt 8 kap. 7 § socialtjänstlagen en tolfedel av 1,4044 prisbasbelopp för ensamstående och en tolfedel av 1,1694 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor. För 2022 innebär det 5 653 kronor per månad för ensamstående och 4 707 kronor per månad för var och en av sammanlevande makar och sambor. Den högsta avgift som kommunen får ta ut (avgiftsutrymme) är inkomsten minus förbehållsbeloppet. Som inkomst räknas bland annat bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och boendetillägg enligt socialförsäkringsbalken.

Förslaget om höjt bostadstillägg innebär därför att kommunen i vissa fall kan ta ut en motsvarande högre avgift av den enskilde. För att motverka en sådan negativ konsekvens för den enskilde i förhål-

lande till syftet med förslaget om höjt bostadstillägg föreslås därför att minimibeloppet i socialtjänstlagen ska höjas. Höjningen ska motsvara höjningen av konsumtionsstödet i bostadstillägget. Det föreslås därför att minimibeloppet per månad höjs till en tolfedel av 1,4541 prisbasbelopp för ensamstående och en tolfedel av 1,1942 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor. Höjningen motsvarar höjningen av konsumtionsstödet i bostadstillägget, dvs. 200 kronor per månad för ensamstående och 100 kronor för sammanlevande makar och sambor.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2022.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla i fråga om bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

Bedömning: Några övergångsbestämmelser behövs inte i fråga om höjt minimibelopp.

Skälen för förslaget och bedömningen: Lagändringen om höjt bostadstillägg föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022 och gälla för bostadstillägg som avser tid från och med ikraftträdandet. Detta gäller även pågående ersättningsärenden. Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

Lagändringen om höjt minimibelopp föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022. För den ändringen bedöms några övergångsbestämmelser inte behövas.

5 Konsekvenser

5.1 Konsekvenser för individer

Höjning av bostadstillägget

Förslaget om höjt konsumtionsstöd inom bostadstillägget innebär att personer som har fyllt 65 år och som enligt gällande regler har bostadstillägg kommer att få ett högre bostadstillägg oavsett vilken bostadskostnad de har. Förslaget innebär att det kan tillkomma personer som får rätt till bostadstillägg, men som med gällande regler inte har rätt till det.

Förslaget innebär att den disponibla inkomsten höjs för cirka 350 000 pensionärer. Bostadstillägget kommer att öka med maximalt 200 kronor per månad.

För personer som har äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg medför förslagen inte någon förändrad ekonomisk situation, oavsett om de betalar avgifter för socialtjänstinsatser eller inte.

Höjning av minimibeloppet

I de fall en person har bostadstillägg kommer höjningen av minimibeloppet att resultera i att dessa personer får behålla ökningen av bostadstillägget och därmed får en ökad disponibel inkomst. För personer som inte har bostadstillägg kommer höjningen av minimibeloppet att generera en viss sänkning av den avgift som kommunen kan ta ut och ökar i vissa fall den disponibla inkomsten för den enskilde, beroende på inkomstnivå och vilken nivå avgiften utgör för den enskilde.

5.2 Konsekvenser för staten

Förslagen föreslås träda ikraft den 1 augusti 2022, vilket medför att den ekonomiska effekten under införandeåret blir mindre än för kommande år. Förslagen innebär högre utgifter för statens budget med cirka 326 miljoner kronor 2022. För 2023 ökar statens utgifter med totalt cirka 798 miljoner kronor. Utgifterna för bostadstillägg till pensionärer ökar med ca 348 miljoner kronor medan äldreförsörjningsstödet minskar med 22 miljoner kronor 2022.

Förslaget om höjt minimibelopp vid fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen innebär inga konsekvenser för statens budget.

5.3 Konsekvenser för kommunerna

Höjningen av bostadstillägget gör det i sig möjligt för kommunerna att ta ut högre avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453). Men när minimibeloppet samtidigt höjs leder det till att kommunernas utrymme för att ta ut avgifter av personer med bostadstillägg minskar i ungefär motsvarande utsträckning. För personer som inte har bostadstillägg kommer höjningen av minimibeloppet i vissa fall att generera en minskning i den avgift som kommunen kan ta ut. Sammantaget leder förslagen till att kommunernas intäkter minskar med cirka 20 miljoner kronor 2022 och med 51 miljoner kronor 2023.

Vidare kommer kommunernas kostnader för försörjningsstöd att minska med cirka 1 miljoner kronor 2022 och 4 miljoner kronor 2023.

Totalt medför detta att nettoeffekten för kommunerna blir en minskning med 19 miljoner kronor 2022 och 47 miljoner kronor 2023. Alla dessa skattningar ska betraktas med viss osäkerhet då det är relativt låga summor.

5.4 Konsekvenser för Pensionsmyndigheten

Förslagen innebär en ökad administration och ökade kostnader för Pensionsmyndigheten i form av it-utveckling och volymökningar.

5.5 Konsekvenser för jämställdheten

Förslagen innebär att cirka 240 000 kvinnor och 95 000 män kommer att få en högre disponibel inkomst. Det innebär att förslagen gynnar fler kvinnor än män och därmed bidrar till att den ekonomiska jämställdheten ökar i enlighet med regeringens jämställdhetspolitik.

5.6 Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha några miljökonsekvenser eller några konsekvenser för domstolarna, företagen eller Sveriges internationella åtaganden.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

102 kap.

22 a § Från och med den månad en försäkrad fyller 65 år beaktas vid beräkning av bostadstillägg hela bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 3 000 kronor för den som är ogift och 1 500 kronor för den som är gift.

Om bostadskostnaden överstiger de belopp som anges i första stycket beaktas 90 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift. Därutöver beaktas 70 procent av bostadskostnaden per månad mellan 5 001 kronor och 7 000 kronor för den som är ogift och mellan 2 501 kronor och 3 500 kronor för den som är gift. Vidare beaktas 50 procent av bostadskostnaden per månad mellan 7 001 kronor och 7 500 kronor för den som är ogift och mellan 3 501 kronor och 3 750 kronor för den som är gift.

För var och en av makar ska bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

Ett belopp om 740 kronor för den som är ogift och 370 kronor för den som är gift ska läggas till den bostadskostnad som har beaktats enligt förstatedje styckena och 23 §.

I paragrafen finns bestämmelser om hur stor del av bostadskostnaden som ska beaktas vid beräkningen av bostadstillägget från och med den månad en försäkrad fyller 65 år.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att den del av bostadstillägget som inte är direkt kopplat till bostadskostnadens storlek ska höjas med 200 kronor från 540 kronor till 740 kronor för den som är ogift och med 100 kronor från 270 kronor till 370 kronor för den som är gift.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

Av första punkten framgår att ändringen i bestämmelsen om bostadstillägg ska träda i kraft den 1 augusti 2022. Det innebär att ändringarna ska gälla för bostadstillägg som avser tid från och med ikraftträdandet.

Av andra punkten framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

6.2 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

8 kap.

7 § Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet. För sådan boendekostnad som anges i 5 § ska dock inget förbehåll göras.

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolfedel av

1. 1,4541 prisbasbelopp för ensamstående, eller
2. 1,1942 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet enligt första stycket ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

Paragrafen innehåller bestämmelser om det förbehållsbelopp och minimibelopp som används vid beräkningen av de avgifter som socialnämnden får ta ut av enskilda för vissa socialtjänstinsatser.

Genom ändringen i *andra stycket första punkten* höjs minimibeloppet för ensamstående per månad från en tolfedel av 1,4044 prisbasbelopp till en tolfedel av 1,4541 prisbasbelopp.

Genom ändringen i *andra stycket andra punkten* höjs minimibeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor från en tolfedel av 1,1694 prisbasbelopp till en tolfedel av 1,1942 prisbasbelopp.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

Av bestämmelsen framgår att ändringen av minimibeloppet ska träda i kraft den 1 augusti 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.